

PER QUÈ UN INVENTARI DEL PATRIMONI

Jordi Oliva i Llorens

Qui des de fora s'aturi a pensar sobre què coneix de la nostra comarca, descobrirà de ben segur que en sap ben poca cosa. I, tanmateix, podria esdevenir una de les comarques de Catalunya amb més interès si tenim en compte l'elevat nombre d'atractius fruit, sobretot, de la seva riquesa patrimonial i històrica que ens ha arribat pràcticament inalterable al pas del temps. Localitzada en un punt geogràfic excepcional, a una hora de Barcelona, tothom hi ha passat alguna vegada. Però, tanmateix, aquests milers de viatgers, turistes o despistats que creuen, com un sospir, d'est a oest i de nord a sud la Segarra, no s'hi aturen més que per fer una menja o comprar quatre embotits, però sense que se'ls desperti, bàsicament per desconeixença, l'interès pel nostre patrimoni. Aquest és només un dels molts motius pels quals convé plantejar-nos la qüestió amb què encetàvem aquest escrit sobre el per què d'un inventari del patrimoni de la nostra comarca. En aquest punt vàrem situar-nos els que, d'uns anys ençà i a iniciativa de la Fundació Jordi Cases i Llebot, vàrem promoure la confecció, el més exhaustivament possible, del catàleg de béns patrimonials de la comarca que, pel seu interès arqueològic, arquitectònic o artístic, poguessin esdevenir susceptibles d'algun tipus de protecció i/o promoció. El per què d'un inventari, també es respon si partim d'un dels seus objectius principals, que és, sens dubte, poder arribar a plantejar un veritable estat de la qüestió del patrimoni de la Segarra al llindar del segle XXI. També es respon pel seu propi interès, per la curiositat i per la seva exclusivitat, no en va la comarca de la Segarra guarda un riquíssim patrimoni arqueològic, una arquitectura de castells, de nuclis fortificats i d'edificis religiosos, sense

oblidar, però, l'anomenada arquitectura popular que tant caracteritza i defineix el nostre paisatge; finalment, hem de parlar també de les obres menors, però no menys interessants, representades en l'escultura o l'orfebreria religiosa. L'inventari del patrimoni també respon a un altre objectiu important que és servir de fonament de treballs a una escala superior, com per exemple l'elaboració o reelaboració d'un pla urbanístic, la fixació d'un programa d'actuació amb finalitats de preservació, com a base de treballs en les disciplines de l'arqueologia, història, història de l'art, arquitectura..., o per elaborar un catàleg promocional. Finalment, és obvi que la divulgació d'un treball d'aquestes característiques pot contribuir, de manera especial, a conscienciar a la població en general i a les institucions en particular de què el nostre patrimoni històrico-artístic pot esdevenir un actiu en potència i un veritable motor pel futur.

Comptem, doncs, com a punt de partida d'aquest projecte, amb els catàlegs acabats dels municipis de Torrefeta i Florejacs, Sanaüja i Torà, i tenint com a objectiu immediat la realització de l'inventari al municipi de Biosca, sense oblidar la col·laboració establerta amb el Centre Municipal de Cultura de Cervera per a la confecció del catàleg d'edificis i elements arquitectònics de la ciutat de Cervera i del seu terme. Així mateix, preveiem la publicació imminent dels municipis de Sanaüja i Torà, interessants i alhora desconeguts per bona part de la comarca.

Donar a conèixer el patrimoni que té la nostra comarca de la Segarra és com vetllar indirectament per la seva preservació, a voltes deficient i, massa sovint, en estat ruïnós. Però no per això ens hem de deixar endur pel cofoïsmo ni elevar a ignorància tot allò que no representi un guany tangible i immediat, sinó ben al contrari, davant d'aquesta realitat, cal posar remei urgent si no ens volem veure abocats a perdre una part molt important del nostre passat. Perquè no hem d'oblidar que aquest patrimoni forma part de la nostra pròpia història, una història que s'endevina en la immutabilitat i perdurabilitat dels nostres poblets, que són el reflex secular de la petja humana sobre la terra i el treball, d'una adaptació constant al medi i a unes circumstàncies històriques. I és precisament aquesta immutabilitat el que ens mostra que, al capdavall,

no fa pas tant de temps que la mecanització al camp i l'aparició d'un sector industrial van canviar completament les formes de vida i treball de la nostra comunitat. I és que no hem d'oblidar que qualsevol obra arquitectònica o artística és, per inversemblant que sembli, signe de puixança o de decadència d'una societat.

L'adaptació de l'home en el temps i l'espai s'ha traduït en unes formes de vida i de treball concretes que hom les pot percebre fàcilment partir de l'observació dels nuclis urbans, dels elements arquitectònics que el defineixen, així com a partir d'altres realitzacions més o menys artístiques. En són testimoni els castells, les torres, l'església i els nuclis closos, però també la casa isolada, els portals, les cabanes, parets de marge i basses, les necròpolis o tombes isolades, les creus monumentals i pilarets, les imatges esculpides en pedra i fusta, les esteles discoïdals, els retaules, les creus processionals,...

Inventariar el patrimoni és per tant, una tasca difícil i lenta que caldrà portar a terme sense pressa però sense pausa i que convindrà coordinar a partir d'equip de treball format de professionals o estudiosos de la història de l'art, arqueologia o arquitectura. Els objectius han estat marcats, per això és tan important la continuïtat d'un projecte que ha esdevingut, en la forma com s'ha plantejat, diferent.